

ENIGE OPMERKINGEN OVER NACHTVORST,

door

Dr Th. C. OUDEMANS.

De gevolgen van de hevige nachtvorst, die in vele delen van Nederland is opgetreden in de vroege ochtend van 22 Mei 1948, zijn zo ernstig geweest, dat het mij van belang voorkomt, enkele mededelingen te doen over de wijze, waarop de schade mogelijk hersteld kan worden.

Het weerbericht met weerkaartje van het Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut te De¹ Bilt no. 143 van Zaterdag 22 Mei jl. deelt mede: „Wisselende bewolking met hier en daar enkele buien, matige, langs de Waddenkust nu en met krachtige Noordwestelijke wind, morgen overdag kouder dan vandaag.” Op het weerkaartje kan men zien, dat de temperatuur te De Bilt, die op 21 Mei te 18 uur pl.m. 16° C. was, gedurende de daaropvolgende nacht geleidelijk gedaald is tot slechts 2.5° C. des ochtends te half zes. Daarna had een sterke stijging plaats, zodat reeds te 8 uur de temperatuur 11.7° bedroeg. Een leek is bij deze gegevens geneigd te vragen: „Hoe is het nu mogelijk, dat bij temperaturen boven nul nachtvorst optreedt?” Indien men weet, welke betekenis er in vakkringen toegekend wordt aan het begrip nachtvorst, dan behoeft dit niet te bevreemden.

Dr J. P. M. W o u d e n b e r g, wetenschappelijk medewerker van het K.N.M.I. te De Bilt, publiceerde in de Mededelingen van de Directeur van de Tuinbouw een gedegen artikel over de nachtvorst en haar bestrijding, en was zo vriendelijk, dit artikel, omgewerkt met het oog op de belangen van de bosbouw, aan ons Tijdschrift toe te zenden. Het volgt hierachter.

Van verschillende zijden bereikten mij berichten over de ernstige schade, die de nachtvorst van 22 Mei heeft aangericht aan de jonge beplantingen, speciaal aan Eik en Douglas. Op ons landgoed, „Schovenhorst”, heeft de nachtvorst op een aantal stukken grond grote schade toegebracht speciaal aan jonge Douglasbeplantingen. (Onder „jonge beplantingen” versta ik hier beplantingen van 2—10 jaar.) Zoals algemeen bekend is, is de schade aangericht door nachtvorst, zeer plaatselijk. Dit viel ook hier duidelijk te constateren. Uit het artikel van Dr W o u d e n b e r g blijkt, waardoor het ene stuk grond vorstgevoeliger is dan het andere.

Bij de beplanting zal men bij de keuze van het te gebruiken plantsoen met deze omstandigheid rekening dienen te houden. Op plaatsen die door hun aard (grondsoort, kleur, humus- en vochtgehalte) als het ware voorbestemd zijn om bij een t.z.t. optredende nachtvorst schade te onderkennen, dient men b.v. geen Douglas aan te planten. Dit voor de toekomst.

Laten wij ons nu bepalen tot het heden en eens nagaan wat men kan doen om de schade die aangericht is, zo goed mogelijk te herstellen. M.i. kan dit niet beter geschieden dan door de planten (en ik bedoel

hier in de eerste plaats jong Douglasplantsoen) die sterk ingevroren zijn, in te knippen tot even onder het bevroren gedeelte. Ik ben op die gedachte gekomen naar aanleiding van proeven, die ik genomen heb met het afmaaien van het bevroren loof van aardappelplanten (met een zeis). Het is mij nl. gebleken, dat aardappelplanten, die men dadelijk nadat ze bevroren zijn, tot de grond toe afmaait, spoedig weer uitloopen en na een stikstofgift, b.v. in de vorm van kalksalpeter, zich krachtig herstellen. Aardappelplanten die men niet afmaait herstellen zich eveneens meestal, doch vormen altijd veel kriel, wat niet het geval is met planten die men afgemaaid heeft. Daaraan vormen zich weer aardappelen van normale grootte. Met die ervaring voor ogen meende ik, dat het juist gezien was om ook het bevroren Douglasplantsoen flink in te knippen. M.i. bereikt men daarmee twee dingen: ten eerste zullen uitlopende knoppen zich krachtiger ontwikkelen en ten tweede, wat veel voornameer is, zal men naar alle waarschijnlijkheid veel minder kans hebben op het optreden van *Phomopsis pseudotsugae* Wilson. Dr H. van Vloten, directeur van 't Bosbouwproefstation T.N.O., die ik hiernaar vroeg, deelde mijn mening volkomen en kon uit dit oogpunt de door mij voorgestelde methode toejuichen. Het inknippen dient m.i. liefst te geschieden zo spoedig mogelijk nadat de nachtvorst is opgetreden en in ieder geval vóór 21 Juni, omdat de Douglas bij gunstige weersgesteldheid na die datum een tweede scheut maakt.

Of men al of niet inknipt, veelal zullen 2 of 3, soms 4 knoppen, uitloopen en een nieuwe kop vormen. Het zal zaak zijn om na enkele jaren, dikwijls al één jaar na een nachtvorst, het jonge Douglasplantsoen weer op één kop te zetten. De arbeider die met het inknippen belast is, moet er op gewezen worden, dat hij de krachtigste kop dient te behouden, doch (en dit is zeer belangrijk) liefst moet dit degene zijn die zich aan de noordzijde van de plant bevindt. Deze zal nl. de tendens hebben om rechter te groeien dan bijvoorbeeld een die naar het zuiden wijst.

Ten slotte de quaestie van de kosten van het inknippen. Het is mij gebleken, dat men dit het snelste kan doen verrichten met een heggeschaar, liefst een waarin zich aan de basis van elk been een halfronde opening bevindt voor het afknippen van zware takken. Een enigszins geoefende arbeider knipt per dag 4000 jonge Douglasplanten in. Per hectare, waarop, naar ik aanneem, 5000 stuks voorkomen, zal dat ongeveer f 10.— kosten. De kosten van dit experiment zullen dus geen bezwaar zijn om het, evenals ik dat op „Schovenhorst” heb gedaan, meer in het groot te herhalen.